

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura we Wrocławiu

LWR.410.003.02.2020
P/19/079

**Pan
Jacek Sutryk
Prezydent Wrocławia**

pl. Nowy Targ 1-8
50-141 Wrocław

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/19/079 - Działania na rzecz ograniczenia powstawania odpadów z tworzyw sztucznych i ich skutecznego zagospodarowania w Polsce

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Urząd Miejski Wrocławia, pl. Nowy Targ 1-8, 50-141 Wrocław (dalej: Urząd)
Kierownik jednostki kontrolowanej	Jacek Sutryk, Prezydent Wrocławia od 19 listopada 2018 r. ¹ (dalej: Prezydent)
Zakres przedmiotowy kontroli	<ol style="list-style-type: none">1. Monitoring źródeł powstawania odpadów z tworzyw sztucznych, ich ilości oraz zagospodarowania.2. Działania informacyjne oraz zachęcające do ograniczania wytwarzania odpadów z tworzyw sztucznych.
Okres objęty kontrolą	Styczeń 2017 r. – grudzień 2019 r. Badania kontrolne mogły dotyczyć również działań wcześniejszych i późniejszych, jeżeli miały one związek z realizacją zadań z zakresu gospodarki odpadami w okresie objętym kontrolą.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ²
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura we Wrocławiu
Kontrolerzy	<ol style="list-style-type: none">1. Paweł Potemski, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LWR/51/2020 z 27 lutego 2020 r.2. Natalia Gonet, inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LWR/52/2020 z 27 lutego 2020 r.3. Marta Laszczak, inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LWR/43/2020 z 5 lutego 2020 r.

(akta kontroli str.1-6)

¹ W okresie od 19 listopada 2002 r. do 19 listopada 2018 r. Prezydentem Wrocławia był Rafał Dutkiewicz.

² Dz.U. z 2019 r. poz. 489, ze zm. Dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna kontrolowanej działalności³

OCENA OGÓLNA

Urząd realizował, w tym za pośrednictwem spółki komunalnej⁴, zadania wynikające z: [1] Krajowego Programu Zapobiegania Powstawaniu Odpadów (dalej: KPZPO⁵); [2] Wojewódzkiego Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Dolnośląskiego na lata 2016-2022 (dalej: WPGO)⁶, [3] *Programu ochrony środowiska dla miasta Wrocławia na lata 2016-2020 z perspektywą do roku 2025*⁷ (dalej: *Program ochrony środowiska*). Jednakże należy wskazać, że Urząd nie zrealizował dotychczas żadnej inwestycji z przewidzianych dla Wrocławia w *Planie Inwestycyjnym*, stanowiącym załącznik do WPGO⁸.

Prezydent zapewnił sporządzenie za 2017 r. i za 2018 r. sprawozdań z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi (dalej: *Sprawozdania roczne*) oraz zlecił w okresie objętym kontrolą przeprowadzenie rocznych analiz stanu gospodarki odpadami (dalej: *Analizy roczne*). *Sprawozdania roczne* zostały sporządzone prawidłowo pod względem rachunkowym⁹, a *Analizy roczne* obejmowały swym zakresem obszary gospodarki odpadami komunalnymi wymienione w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 14 grudnia 2016 r. w sprawie poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami niektórych frakcji odpadów komunalnych¹⁰. NIK zwraca uwagę, że zakres danych i sposób ich prezentacji w sprawozdawczości wprowadzony przepisami rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 17 czerwca 2016 r. w sprawie wzorów sprawozdań o odebranych i zebranych odpadach komunalnych, odebranych nieczystościach ciekłych oraz realizacji zadań z zakresu gospodarki odpadami komunalnymi (dalej: *Rozporządzenie w sprawie wzorów sprawozdań*)¹¹, uniemożliwiły określenia pełnych danych dotyczących dalszego (ostatecznego) sposobu zagospodarowania odpadów.

W latach 2017 – 2018 osiągnięte zostały, wymagane *Rozporządzeniem*, wskaźniki poziomu recyklingu frakcji odpadów komunalnych (papieru i tektury, metali, szkła i tworzyw sztucznych).

Sposób zagospodarowania analizowanych frakcji odpadów komunalnych (tworzyw sztucznych) zebranych na terenie Wrocławia nie był jednak w pełni zgodny z hierarchią sposobów postępowania z odpadami określoną w art. 17 ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach¹² (dalej: *ustawa o odpadach*). Stwierdzono bowiem, że do recyklingu (i przygotowania do ponownego użycia), tj. najbardziej pożądanego sposobu zagospodarowania, przekazano jedynie 15,5% całości wytworzonych odpadów plastikowych, natomiast pozostałe 84,5% odpadów z tworzyw sztucznych poddanych zostało innym procesom odzysku i unieszkodliwiania, w tym składowania.

³ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁴ Ekosystem Sp. z o.o., ul. Michalczyka 23, 53-633 Wrocław, spółka z większościowym udziałem Gminy Wrocław.

⁵ KPZPO stanowił element *Krajowego planu gospodarki odpadami 2014* przyjętego uchwałą Nr 217 Rady Ministrów z dnia 24 grudnia 2010 r. w sprawie "Krajowego planu gospodarki odpadami 2014" (M.P. z 2010 r. Nr 101, poz. 1183).

⁶ Załącznik do uchwały nr XLIII/1450/17 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 21 grudnia 2017 r.

⁷ Uchwalony uchwałą Rady Miejskiej Wrocławia z dnia 23 listopada 2017 r. Nr XLVIII/1137/17.

⁸ Zadania do realizacji z Planu inwestycyjnego w latach 2016 - 2020 to: [1] budowa stacji demontażu odpadów wielkobarytowych we Wrocławiu (planowany okres realizacji: 2018 r.); [2] rozbudowa instalacji do przetwarzania selektywnie zebranych odpadów komunalnych, przy ul. Janowskiej 51 we Wrocławiu (planowany okres realizacji: 2020 r.) [3] budowa sortowni odpadów komunalnych w celu wydzielenia frakcji do recyklingu wraz z produkcją RDF (planowany okres realizacji: 2020 r.).

⁹ Prawidłowość rachunkowa została zweryfikowana poprzez sprawdzenie czy „łączna masa odebranych i zebranych odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości” (ujęta w cz. V c sprawozdania za 2017 r. oraz w cz. VIII c sprawozdania za 2018 r.) została ustalona prawidłowo oraz czy dane wykazane w sprawozdaniach po stronie odebranych i zebranych odpadów komunalnych oraz zagospodarowanych odpadów się bilansują.

¹⁰ Dz.U. poz. 2167. Dalej: *Rozporządzenie*. Zostało ono wydane na podstawie art. 3b ust. 2 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach w brzmieniu obowiązującym w latach 2012-2019 (Dz.U. z 2019 r. poz. 2010). Dalej: „*ustawa o utrzymaniu czystości*”.

¹¹ Dz.U. poz. 934.

¹² Dz.U. z 2019 r. poz. 701, ze zm.

Rezultaty przeprowadzonych w okresie od 2017 r. do 2018 r. działań informacyjnych i edukacyjnych, których celem była prawidłowa segregacja odpadów komunalnych, w tym odpadów z tworzyw sztucznych, pozwalają na ocenę, że uzyskano pozytywny efekt tych działań. W 2018 r. w stosunku do roku poprzedniego nastąpił bowiem istotny wzrost, tj. o 44,4 punktów procentowych ilości zebranych odpadów z tworzyw sztucznych, w przeliczeniu na jednego mieszkańca.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowej¹³ kontrolowanej działalności

1. Monitoring źródeł powstawania odpadów z tworzyw sztucznych, ich ilości oraz zagospodarowania

Opis stanu faktycznego

1.1 Urząd opracował *Program ochrony środowiska*¹⁴, zawierający analizę stanu gospodarki odpadami komunalnymi i kierunki działań w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi. W ramach zdefiniowanego w *Programie ochrony środowiska obszaru*, tj. gospodarki odpadami i zapobieganie powstawania odpadów, wyznaczono cel: *doskonalenie systemu gospodarki odpadami zgodnego z hierarchią postępowania*, którego miarą był odsetek odpadów komunalnych zagospodarowanych w sposób inny niż składowanie. Do celów krótkoterminowych tego obszaru zaliczono m.in.: zwiększanie świadomości społeczeństwa w zakresie właściwego gospodarowania odpadami komunalnymi, w tym odpadami żywności i innymi odpadami ulegającymi biodegradacji; ograniczenie składowania odpadów, w szczególności odpadów ulegających biodegradacji; zwiększenie udziału recyklingu i przygotowania do ponownego użycia odpadów komunalnych szkła, metali, tworzyw sztucznych oraz papieru i tektury; zwiększenie udziału recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych¹⁵.

1.2 Do przykładowych kierunków działań do roku 2020 określonych w *Programie ochrony środowiska* dla obszaru gospodarka odpadami i zapobieganie powstawania odpadów zaliczono¹⁶: [1] Prowadzenie działań edukacyjno-informacyjnych, mających na celu podniesienie świadomości ekologicznej z zakresu gospodarki odpadami; [2] rozwój infrastruktury do selektywnego zbierania odpadów komunalnych, w tym odpadów niebezpiecznych; [3] budowa, rozbudowa lub modernizacja instalacji służących do zagospodarowania odpadów komunalnych; [4] kontynuacja programu udostępniania kompostowników mieszkańcom i placówkom oświatowym, mającego na celu zwiększenie ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji poddawanych kompostowaniu u źródła; [5] eliminacja praktyk nielegalnego gromadzenia i spalania odpadów¹⁷; [6] wspieranie działań bądź inicjatyw mających na celu zapobieganie powstawaniu odpadów; [7] kontrole przestrzegania przez przedsiębiorców posiadających decyzje w zakresie gospodarowania odpadami warunków określonych w tych decyzjach¹⁸.

¹³ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

¹⁴ <https://bip.um.wroc.pl/artukul/305/26140/program-ochrony-srodowiska-dla-miasta-wroclawia-na-lata-2016-2020-z-perspektywa-do-roku-2025>

¹⁵ Pozostałe: zwiększenie udziału recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami, innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych; zwiększenie ilości zbieranych selektywnie odpadów niebezpiecznych występujących w strumieniu odpadów komunalnych; zmniejszenie ilości wykorzystywanych wyrobów zawierających azbest.

¹⁶ Pozostałe to: kontynuacja Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu miasta Wrocławia.

¹⁷ Poprzez przeprowadzanie postępowań administracyjnych w sprawie nakazania usunięcia odpadów z miejsc nieprzeznaczonych do magazynowania lub składowania odpadów.

¹⁸ W 2019 r. przeprowadzono 60 kontroli nieruchomości, na których były gromadzone odpady palne. Ponadto przeprowadzono 10 kontroli przestrzegania przez przedsiębiorców (posiadających zezwolenia na gospodarowania odpadami) warunków określonych w tych zezwoleniach oraz przepisów *ustawy o odpadach*, stwierdzając: prowadzenie działalności zgodnie z wydanym zezwoleniem oraz łącznie 29 nieprawidłowości.

Ponadto *Program ochrony środowiska* wskazywał na konieczność osiągnięcia dopuszczalnych/wymaganych poziomów redukcji masy odpadów ulegających biodegradacji kierowanych do składowania oraz wymaganych poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami niektórych frakcji odpadów pochodzących z sektora komunalnego¹⁹, które w latach 2017 i 2018 zostały osiągnięte.

(akta kontroli str. 34-36,95-101,158-174)

Prezydent poinformował, że w 2018 r. rozpoczęto realizację projektu: *Nowoczesna edukacja ekologiczna dla dzieci przedszkolnych i szkolnych, ze szczególnym naciskiem na segregację odpadów komunalnych i ponowne przetwarzanie odpadów czyli recykling*. Wartość projektu wyniosła 146 412 zł, z których 19 237,25 zł²⁰ stanowiła dotacja z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Celem projektu było zwiększenie świadomości społeczeństwa w zakresie właściwego gospodarowania odpadami.

(akta kontroli str. 9-33,147-154)

1.3 W WPGO określono cele krótkoterminowe na lata 2016-2022 w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi, w tym zielonymi i ulegającymi biodegradacji²¹ oraz cele długoterminowe na lata 2016-2028²². Jednym z celów krótkoterminowych było: *Utworzenie systemu monitorowania gospodarki odpadami komunalnymi, w tym prowadzenie regularnych badań składu morfologicznego odpadów komunalnych w każdej z gmin*. Ekosystem sp. z o.o. (działająca w imieniu i na rzecz Gminy Wrocław) zleciła w 2017 r. wykonanie przeprowadzenia w cyklu rocznym badań

¹⁹ Zgodnie z poziomami wskazanymi w *Rozporządzeniu* z 14 grudnia 2016 r. oraz rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 29 maja 2012 r. w sprawie poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami niektórych frakcji odpadów komunalnych (Dz.U. poz. 645).

²⁰ Umowa dotacji nr 274/D/EE/WR/2018.

²¹ Cel 1. zmniejszenie masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska odpadów w 2020 r., do poziomu nie większego niż 35% masy tych odpadów wytworzonych w 1995 r.; Cel 2. zmniejszenie masy powstających odpadów przez ograniczenie marnowania żywności oraz wprowadzenie selektywnego zbierania bioodpadów z zakładów zbiorowego żywienia; Cel 3. zwiększanie świadomości społeczeństwa na temat należytego gospodarowania odpadami komunalnymi (w tym odpadami żywności i innymi odpadami ulegającymi biodegradacji); Cel 4. osiągnięcie poziomu recyklingu i przygotowania do ponownego użycia frakcji: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła z odpadów komunalnych w wysokości minimum 50% ich masy do 2020 r.; Cel 5. do 2020 r. udział masy termicznie przekształczalnych odpadów komunalnych oraz odpadów pochodzących z przetwarzania odpadów komunalnych w stosunku do wytwarzanych odpadów komunalnych nie może przekraczać 30%; Cel 6. objęcie wszystkich nieruchomości, obsługiwanych przez gminy, systemem selektywnego zbierania odpadów z jednoczesnym odejściem od systemu podziału odpadów na frakcję suchą i mokrą; Cel 7. wprowadzenie jednolitych standardów selektywnego zbierania odpadów komunalnych na terenie całego województwa do końca 2021 r. – zestandaryzowanie ma na celu zapewnienie minimalnego poziomu selektywnego zbierania odpadów szczególnie w odniesieniu do gmin, w których stosuje się niedopuszczalny podział na odpady „suche”-„mokre”; Cel 8. zapewnienie jak najwyższej jakości zbieranych odpadów (przez odpowiednie systemy selektywnego zbierania odpadów), w taki sposób, aby mogły one zostać w możliwie najbardziej efektywny sposób poddane recyklingowi; Cel 9. wprowadzenie we wszystkich gminach w województwie systemów selektywnego odbierania odpadów zielonych i innych bioodpadów u źródła – do końca 2021 r.; Cel 10. konsekwentne stosowanie się do zakazu składowania zmieszanych odpadów komunalnych bez przetworzenia; Cel 11. wyeliminowanie miejsc nielegalnego składowania odpadów komunalnych; Cel 12. utworzenie systemu monitorowania gospodarki odpadami komunalnymi, w tym prowadzenie regularnych badań składu morfologicznego odpadów komunalnych w każdej z gmin; Cel 13. należyte monitorowanie i kontrola postępowania z frakcją odpadów komunalnych wysortowywaną ze strumienia zmieszanych odpadów komunalnych i nieprzeznaczonego składowania (frakcja 19 12 12); Cel 14. zbilansowanie funkcjonowania systemu gospodarki odpadami komunalnymi w świetle obowiązującego zakazu składowania określonych frakcji odpadów komunalnych i pochodzących z przetwarzania odpadów komunalnych (w tym odpadów o zawartości ogólnego węgla organicznego powyżej 5% s.m. i o cieple spalania powyżej 6 MJ/kg s.m.) od 1 stycznia 2016 r.; Cel 15. kontynuacja prowadzenia przez gminy gospodarki odpadami w ramach regionów gospodarki odpadami komunalnymi; Cel 16. obejmowanie systemem odbierania i zagospodarowania odpadów komunalnych nieruchomości niezamieszkałych we wszystkich gminach województwa w najbliższym organizowanym przetargu, jednak nie później niż do 2021 r.

²² Cel 1. minimalizacja masy powstających odpadów komunalnych i zagospodarowanie ich zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami; Cel 2. dalsze wspieranie działań, których celem jest eliminacja nielegalnych składowisk odpadów; Cel 3. ewaluacja i kontynuacja działań mających na celu rozwój i wdrażanie nowoczesnych technologii odzysku i unieszkodliwiania odpadów na terenie województwa dolnośląskiego; Cel 4. doskonalenie systemu selektywnego j zbierania odpadów, z dostosowywaniem się do zmiennej morfologii odpadów; Cel 5. systemowe działania w zakresie edukacji ekologicznej mieszkańców województwa dolnośląskiego w zakresie prawidłowego funkcjonowania gospodarki odpadami komunalnymi, obejmujące kompleksowe podejście do ochrony środowiska oraz zwrócenie szczególnej uwagi na prawidłowe funkcjonowanie gospodarki odpadami komunalnymi ulegającymi biodegradacji; Cel 6. do 2025 r. recyklingowi powinno być poddawane 60% odpadów komunalnych; Cel 7. Ograniczanie składowania odpadów komunalnych i pozostałości z ich przetwarzania w kontekście celu horyzontalnego wyznaczonego w KPGO 2022 w zakresie ograniczenia składowania odpadów komunalnych do 10% w 2030 r.

ilości i składu odpadów komunalnych pochodzących z terenu Gminy²³. Badania przeprowadzono z uwzględnieniem trzech typów zabudowy²⁴ występujących na terenie Wrocławia, a analizie morfologicznej poddano pięć frakcji odpadów komunalnych²⁵. Udział w łącznej masie odpadów komunalnych w okresie od października 2017 r. do listopada 2018 r. wyniósł dla nieruchomości zamieszkałych: 14,9% udziału papieru i tektury; 2,5% metalu, 6,3% szkła i 14,5% tworzyw sztucznych. Ponadto Prezydent wyjaśnił, że: (...) w związku ze zmianą systemu gospodarowania odpadami komunalnymi dotyczącą obowiązku gromadzenia odpadów biodegradowalnych w części kuchennej, rozważana jest możliwość przeprowadzenia kolejnego cyklu badań składu morfologicznego odpadów. Ponadto przedmiotowa Spółka na bieżąco monitoruje ilości i rodzaje odpadów komunalnych odbieranych od właścicieli nieruchomości na podstawie umów dotyczących odbioru, transportu i zagospodarowania odpadów komunalnych odbieranych z terenu Gminy zawartych z firmami wyłonionymi w wyniku przeprowadzonego postępowania przetargowego na świadczenie ww. usługi. Wykonawcy na podstawie zapisów umownych przedkładają do Spółki comiesięczne sprawozdania, zawierające informacje dotyczące masy, rodzaju odebranej frakcji odpadów, masy i frakcji wysortowanych oraz miejsca i sposobu ich zagospodarowania.

(akta kontroli str.9-33,95-101,147-154,158-174)

Załącznikiem do WPGO był *Plan inwestycyjny*, zawierający harmonogram, określenie wykonawców i sposobu finansowania zadań, wynikających z przyjętych kierunków działań. Zapisy *Planu inwestycyjnego* zakładały budowę przez Gminę Wrocław: na terenie miasta Wrocławia pięciu Punktów Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (dalej: PSZOK) z planowanym okresem realizacji: 2021 r.; budowę stacji demontażu odpadów wielkobarytowych we Wrocławiu (planowany okres realizacji: 2018 r.); rozbudowę instalacji do przetwarzania selektywnie zebranych odpadów komunalnych, przy ul. Janowskiej 51 we Wrocławiu (planowany okres realizacji: 2020 r.) oraz sortownię odpadów komunalnych w celu wydzielenia frakcji do recyklingu wraz z produkcją RDF (planowany okres realizacji: 2020 r.). Do 31 marca 2020 r. Urząd nie zrealizował ww. inwestycji.

(akta kontroli str. 95-101,158-174,282)

1.4 Zgodnie z *KPZPO* rekomendowano realizację przez Gminę następujących działań:

- utworzenie lokalnej platformy internetowej na rzecz Zapobiegania Powstawaniu Odpadów (2015-2017),
- promowanie i wspieranie budowy sieci napraw i ponownego użycia (2014-2018).

Prezydent wyjaśnił, że zadania z zakresu zapobiegania powstawania odpadów oraz promowania i wspierania ponownego zużycia były realizowane m.in. poprzez zamieszczenie na stronach internetowych Urzędu pakietu informacji, dotyczących zapobiegania powstawaniu odpadów oraz wskazanie i promowanie placówek, które przyjmują rzeczy używane. Ponadto organizowano akcje informacyjno-edukacyjne, mające zachęcać mieszkańców do prowadzenia selektywnej zbiórki i recyklingu odpadów.

²³ Przedmiot badań obejmował m.in.: określenie składu granulometrycznego i materiałowego (morfologicznego) odpadów komunalnych zmieszanych i selektywnie zbieranych z różnych źródeł (domowych i infrastrukturalnych); określenie potencjału odpadów nadających się do odzysku, w tym recyklingu; prognozę ilości i składu wszystkich frakcji odpadów do 2030 r.

²⁴ Tj. zabudowa: 1) jednorodzinna, 2) wielorodzinna; 3) wielorodzinna w ścisłym centrum miasta.

²⁵ Tj. zmieszane odpady komunalne (20 03 01); tworzywa sztuczne, metale i opakowania wielomateriałowe (15 01 06); papier i tekturę (20 01 01), odpady opakowaniowe szklane (15 01 07); odpady zielone (20 02 01).

Prezydent wskazał na art. 19 ust.1 *ustawy o odpadach*²⁶, który był realizowany poprzez: wydawanie zezwoleń na przetwarzanie odpadów, w tym odzysk polegający na przygotowaniu do ponownego użycia (czym pośrednio wspiera ponowne wykorzystanie i naprawy); kampanie i programy promujące zapobieganie powstawania odpadów (strona internetowa kampanii *Wrocław nie marnuje* m.in. lokalizująca rzemieślników oferujących naprawy); zaprojektowanie *Kąciku rzeczy używanych* w projektowanym PSZOK przy ul. Szwajcarskiej 15 (jak i uwzględnienie aspektów ponownego użycia przy projektowaniu kolejnych PSZOK). Ponadto Prezydent podał: *Planuje się wdrożyć funkcjonowanie sieci napraw w istniejące i projektowane inwestycje infrastruktury, jednak nie wcześniej niż w 2021 r.*

(akta kontroli str. 9-33,95-101,147-154,158-174)

1.5 Urząd posiadał bieżące informacje o odebranych i zebranych odpadach komunalnych i ich zagospodarowaniu za lata 2017 i 2018, wymagane przepisami art. 9n (z uwzględnieniem art. 9oa) *ustawy o utrzymaniu czystości*. Nie stwierdzono przypadków nierzetelnego sporządzania w latach 2017-2018 sprawozdań przez podmioty odbierające odpady od właścicieli nieruchomości, podmioty zbierające odpady komunalne (punkty skupu) lub podmiot prowadzący PSZOK. W jednym przypadku sprawozdanie za II półrocze 2018 roku zostało złożone na nieobowiązującym wzorze, stanowiącym załącznik do *Rozporządzenia w sprawie wzorów sprawozdań*. Prezydent wyjaśnił, że sprawozdanie, mimo że nie odpowiadało obowiązującemu wzorowi, zawierało wymagany przez ustawę zakres informacji²⁷ i tym samym nie wymagało korekty przez złożenie sprawozdania na obowiązującym wzorze.

Zobligowane podmioty z reguły przekazały Gminie sprawozdania w terminie przewidzianym *ustawą o utrzymaniu czystości*²⁸. W siedmiu przypadkach wydano decyzje nakładających kary pieniężne - na łączną kwotę 9 600 zł - za złożenie sprawozdań po terminie, w tym trzech za półroczne sprawozdania²⁹, a cztery za roczne³⁰.

(akta kontroli str.104-146,155-157,188-208)

W oparciu o powyższe sprawozdania, Urząd - zgodnie z art. 9q ust. 1 i 2 *ustawy o utrzymaniu czystości* - terminowo³¹ przedłożył Marszałkowi Województwa Dolnośląskiego oraz Dolnośląskiemu Wojewódzkiemu Inspektorowi Ochrony Środowiska we Wrocławiu *sprawozdania roczne* za lata 2017 i 2018. W trakcie kontroli nie było dostępne sprawozdanie za 2019 r., z uwagi na wejście w życie z dniem 1 lutego 2020 r. ustawy z dnia 23 stycznia 2020 r. o zmianie ustawy o odpadach oraz niektórych innych ustaw³², gdzie określono termin złożenia sprawozdania za 2019 r. poprzez BDO³³ na: 30 czerwca 2020 r. dla podmiotów odbierających/zbierających odpady; 31 sierpnia 2020 r. dla gmin.³⁴ Złożone za 2017 i 2018 r. *sprawozdania roczne*³⁵ zostały przygotowane poprawnie pod względem

²⁶ Zgodnie z tym przepisem organy administracji publicznej w zakresie swojej właściwości, podejmują działania wspierające ponowne użycie i przygotowanie do ponownego użycia odpadów, w szczególności: 1) zachęcając do tworzenia i wspierając sieci ponownego wykorzystania i napraw; 2) stwarzając zachęty ekonomiczne.

²⁷ Podmiot zbierał jedynie odpady o kodach: 20 01 23*, 20 01 35*, 20 01 36; wskazując sposób ich zagospodarowania.

²⁸ Tj. do 31 stycznia, następującego po roku sprawozdawczym.

²⁹ Składanych przez podmioty odbierające odpady komunalne od właścicieli nieruchomości. Kary pieniężne zostały nałożone na podstawie art. 9x ust. 1 pkt 5 *ustawy o utrzymaniu w czystości*, według stanu prawnego obowiązującego do 12 sierpnia 2019 r.

³⁰ Składanych przez podmioty zbierające odpady komunalne (prowadzące punkty skupu). Kary pieniężne zostały nałożone na podstawie art. 9xaa pkt 2 *ustawy o utrzymaniu w czystości*.

³¹ I tak za: 2017 r. - 29 marca 2018 r. (korektę złożono 11 października 2019 r.); 2018 r. - 29 marca 2019 r. (korektę złożono 25 kwietnia 2019 r.), to jest w terminie przewidzianym art.9q ustawy o utrzymaniu czystości (do 31 marca roku następnego).

³² Dz.U. poz. 150.

³³ Baza danych o produktach i opakowaniach oraz o gospodarce odpadami.

³⁴ Artykuł 2 pkt 3 ustawy z dnia 23 stycznia 2020 r. o zmianie ustawy o odpadach oraz niektórych innych ustaw.

³⁵ Obliczenia do sprawozdań Gminy Wrocław z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi były wykonywane w programie Excel. Sprawozdania za lata 2017-2018 były sporządzane w programie Word.

rachunkowym, a stosownie do przedstawionych danych, Urząd osiągnął wymagane poziomy recyklingu³⁶ i przygotowania do ponownego użycia odpadów z papieru i tektury, tworzyw sztucznych, metali i szkła, zgodnie z art. 3 ust. 2 pkt 7 ustawy o utrzymaniu czystości, tj. 30% w 2017 r. i 35% w 2018 r.

Przy sporządzaniu sprawozdania rocznego za 2017 r. posiłkowano się przekazanymi przez przedsiębiorców dokumentami potwierdzającymi recykling odpadów (w tym z tworzyw sztucznych (15 01 02)), tj. 80 DPR³⁷ za I półrocze oraz 55 DPR za II półrocze.

(akta kontroli str.9-33,104-146,158-174,188)

1.6 Sprawozdania pozwalały na dokładne ustalenie ilości odebranych i zebranych odpadów komunalnych w podziale na frakcje papier, metal, szkło, tworzywa sztuczne oraz pełnego i dokładnego sposobu zagospodarowania tych strumieni odpadów. Natomiast nie można na podstawie ww. sprawozdań określić dokładnego sposobu zagospodarowania ww. wskazanych frakcji odpadów komunalnych. Prezydent wyjaśnił, że: *Odpady tworzyw sztucznych, metali i opakowania wielomateriałowe są w systemie gminnym na terenie Wrocławia zbierane łącznie i odbierane jako odpady o kodzie 15 01 06 (zmieszane odpady opakowaniowe). W odpadach tych dominują odpady tworzyw sztucznych stanowiące ok. 60-70 % ich masy. Zmieszane odpady są poddawane sortowaniu na instalacjach i powstające w wyniku sortowania, wyodrębnione odpady tworzyw sztucznych, metali i opakowań wielomateriałowych są następnie zagospodarowywane w procesach odzysku lub unieszkodliwienia. W związku z powyższym, w części sprawozdań dotyczącej informacji o odebranych odpadach komunalnych umieszczane są dane o niewielkiej masie rzeczywiście wytworzonych frakcji odpadów tworzyw sztucznych i metali, które są odbierane poza systemem lub zbierane w PSZOK-ach i punktach skupu. Wytworzone tworzywa sztuczne i metale są ujęte w masie odpadów zmieszanych o kodzie 15 01 06 oraz 20 03 01. W sprawozdaniach przedsiębiorcy nie przedstawiają informacji o całej masie odpadów tworzyw sztucznych wysortowanych z odpadów zmieszanych. Wykazują wyłącznie wysortowane odpady poddane recyklingowi i przygotowaniu do ponownego użycia. Należy zaznaczyć, że zakres danych przedstawianych przez przedsiębiorców jest zgodny z art. 9n ust. 3 ustawy o utrzymaniu czystości. Zawartość sprawozdań i jednocześnie brak pełnych danych, jak zauważono w sporządzonym dokumencie, znacząco utrudnia analizę rzeczywistej masy i ostatecznego sposobu zagospodarowania wytworzonych w gminie odpadów tworzyw sztucznych. (...) Na podstawie sprawozdań przedsiębiorców nie jest możliwe określenie ostatecznego sposobu zagospodarowania znaczącej masy odebranych i zebranych odpadów komunalnych. (...)*

(akta kontroli str.104-146,213-281)

Dane zawarte w sprawozdaniach, składanych przez podmioty odbierające odpady komunalne od właścicieli nieruchomości, podmioty prowadzące PSZOK i zbierające odpady komunalne były weryfikowane w zakresie spełnienia wymogów określonych w art. 9n, 9na i 9nb ustawy o utrzymaniu czystości. Korzystano z możliwości określonych w art. 9p ustawy o utrzymaniu czystości, dotyczących weryfikacji danych zawartych w sprawozdaniach za: 2017 r. i 2018 r. Ponadto z uwagi na: krótki okres pomiędzy składaniem sprawozdań przez zobowiązane podmioty (do 31 stycznia), termin przekazania rocznego sprawozdania Prezydenta do Urzędu Marszałkowskiego (do 31 marca), a ponadto z uwagi na liczbę sprawozdań do weryfikacji oraz masę odebranych z terenu Wrocławia i zagospodarowanych odpadów, większość wątpliwości co do zapisów zawartych w sprawozdaniach

³⁶ Tj. min. 20% w 2017 r. i min. 30% w 2018 r.

³⁷ DPR – dokument potwierdzający recykling odpadów opakowaniowych.

wyjaśnionych zostało telefonicznie przez pracowników Wydziału Środowiska i Rolnictwa Urzędu.

(akta kontroli str.158-174)

W latach 2017-2019 Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska nie przeprowadzał kontroli składowisk odpadów komunalnych, funkcjonujących na terenie Gminy oraz nie badał składu morfologicznego, jak i kaloryczności składowanych odpadów.

(akta kontroli str.102-103)

W kontrolowanym okresie na terenie Wrocławia ujawniono 163 miejsca nielegalnego deponowania odpadów (tzw. *dzikie wysypiska*), z czego 35 w 2017 r., 54 w 2018 r. i 74 w 2019 r. Do dnia 13 marca 2020 r. 21 nie zlikwidowano³⁸. Z likwidacji wysypisk uzyskano 10 552,04 ton odpadów³⁹.

(akta kontroli str.158-175,203-212)

Odebrane i zebrane odpady z tworzyw sztucznych z terenu Wrocławia zostały poddane przygotowaniu do ponownego użycia lub recyklingu głównie na terenie kraju, tj. 87,6% w 2017 r. i 73,7% w 2018 r.⁴⁰

(akta kontroli str.34-36)

1.7 Urząd corocznie opracowywał *analizy roczne* i publikował je w Biuletynie Informacji Publicznej⁴¹. Analizy roczne zawierały większość informacji, wymaganych przez art. 9tb *ustawy o utrzymaniu czystości*⁴². W treści *analiz rocznych* nie określono konkretnej liczby właścicieli nieruchomości, którzy nie zawarli umowy, o której mowa w art. 6 ust. 1, a w imieniu których Urząd powinien podjąć działania, o których mowa w art. 6 ust. 6-12. Jako przyczynę braku ww. informacji podano problem z weryfikacją faktycznej liczby mieszkańców miasta wytwarzających odpady i zobowiązanych do ponoszenia opłaty za gospodarowanie odpadami. Pozostałe wymagane ustawą informacje zostały w analizach zawarte, wskazując między innymi wymagane inwestycje zgodne z *Planem Inwestycyjnym*, stanowiącym załącznik do WPGO.

W latach 2017-2019 we Wrocławiu nie prowadził działalności żaden podmiot, który poddawał recyklingowi lub przygotowaniu do ponownego użycia niesegregowane odpady komunalne odbierane lub zbierane na terenie Gminy Wrocław.

(akta kontroli str.158-174,176-182)

Z dokonanej analizy *sprawozdań rocznych* wynikało, że w 2018 r. w porównaniu do roku poprzedniego ilość odebranych i zebranych odpadów komunalnych, z wyłączeniem odpadów rozbiórkowych i budowlanych wzrosła o 3,9%, a odpadów z tworzyw sztucznych o 209,3% (z 339,89 ton w 2017 r. do 1 051,176 ton

³⁸ Z tego: 2 z 2017 r.; 5 z 2018 r.; 14 z 2019 r. W każdym przypadku prowadzono postępowania administracyjne zmierzające do usunięcia nielegalnego składowiska.

³⁹ W wyniku likwidacji 106 dzikich wysypisk, z których pozyskano odpady: 170101 - 1342,86 Mg; 170107 - 2798,12 Mg; 170380 18,6 Mg; 170504 2458,2 Mg; 170506 369,68 Mg; 170904 1747,54 Mg; 200201 76,08 Mg; 200301 242,58 Mg; 200303 1342,86 Mg; 200307 424,06 Mg; 200399 74,32 Mg. W pozostałych 35 przypadkach nie posiadano informacji o morfologii odpadów.

⁴⁰ Odpowiednio: 4495,235 ton z 5129,433 ton oraz 5510,328 ton z 7475,49 ton. Pozostałe poddano recyklingowi lub przygotowaniu do ponownego użycia, poza terytorium kraju, ale w ramach Unii Europejskiej.

⁴¹ <https://bip.um.wroc.pl/artykul/374/17896/analizy-stanu-gospodarki-odpadami-komunalnymi>

⁴² Tj.: 1) możliwości przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych, odpadów zielonych oraz pozostałości z sortowania i pozostałości z mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów komunalnych przeznaczonych do składowania; 2) potrzeby inwestycyjne związane z gospodarowaniem odpadami komunalnymi; 3) koszty poniesione w związku z odbieraniem, odzyskiem, recyklingiem i unieszkodliwianiem odpadów komunalnych; 4) liczbę mieszkańców; 5) liczbę właścicieli nieruchomości, którzy nie zawarli umowy, o której mowa w art. 6 ust. 1, w imieniu których gmina powinna podjąć działania, o których mowa w art. 6 ust. 6-12; 6) ilość odpadów komunalnych wytwarzanych na terenie gminy; 7) ilość zmieszanych odpadów komunalnych, odpadów zielonych odbieranych z terenu gminy oraz powstających z przetwarzania odpadów komunalnych pozostałości z sortowania i pozostałości z mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów komunalnych przeznaczonych do składowania.

w 2018 r.⁴³). Porównując dane za 2017 r. i 2018 r., z wyłączeniem odpadów zebranych w 2018 r. w punktach skupu, można stwierdzić, że w 2018 r. wystąpił: [1] wzrost ilości wszystkich odebranych i zebranych odpadów komunalnych o 1,7% (z 306 232,02 ton w 2017 r. do 311 599,085 ton w 2018 r.), [2] wzrost ilości odebranych i zebranych odpadów z tworzyw sztucznych o 72,7% (z 339,89 ton w 2017 r. do 586,861 ton w 2018 r.). Szybszy przyrost ilości odpadów z tworzyw sztucznych niż w przypadku łącznej masy odpadów komunalnych może być uzasadniony m.in. poprawą skuteczności selektywnej zbiórki tych odpadów, ale także może wskazywać na rosnące wykorzystanie wyrobów plastikowych w gospodarstwach domowych.

Na potrzeby analizy danych zawartych w sprawozdaniach rocznych za 2017 r. i 2018 r., w celu identyfikacji poszczególnych sposobów zagospodarowania odebranych i zebranych odpadów dokonano następującej agregacji danych: [1] przekształcanie termiczne / paliwo (kod procesu: R1), [2] recykling (kod procesu: R2-R9), [3] inne procesy odzysku (kod procesu: R10-R15, odzysk poza instalacjami), [4] składowiska (kod procesu: D1, D5), [5] inne procesy unieszkodliwiania (kod procesu: D2-D4, D6-D15), [6] przekazanie osobom fizycznym, [7] brak informacji – zbieranie (tylko w 2017 r.), [8] magazynowanie.

Z danych ujętych w sprawozdaniach rocznych o odpadach komunalnych za 2017 r. i 2018 r. wynika, że udział poszczególnych form zagospodarowania odpadów w łącznej masie odebranych i zebranych odpadów komunalnych przez Miasto Wrocław kształtował się następująco (każdorazowo z wyłączeniem odpadów budowlanych i rozbiórkowych):

- dla wszystkich frakcji odpadów:
 - w 2017 r.: 71,2% inne procesy odzysku, 10,6% recykling, 18,2% inne procesy unieszkodliwiania⁴⁴, 0% magazynowanie, 0% brak informacji o sposobie zagospodarowania (zbieranie)⁴⁵,
 - w 2018 r.: 71,8% inne procesy odzysku, 11,0% recykling, 0,1% magazynowanie, 17,1% inne procesy unieszkodliwiania⁴⁶.
- dla odpadów z tworzyw sztucznych:
 - w 2017 r.: 75,5% inne procesy odzysku, 9,7% recykling, 14,8% magazynowanie,
 - w 2018 r.: 53,4% inne procesy odzysku, 46,5% recykling, 0,2% magazynowanie.

Podkreślenia przy tym wymaga fakt, że w przypadku zdecydowanej większości odebranych i zebranych odpadów komunalnych, w tym także odpadów z tworzyw sztucznych, jako sposób zagospodarowania wskazane zostały inne procesy odzysku, w których dominujący udział miał proces przejściowy, który nie stanowi ostatecznego sposobu zagospodarowania odpadów, tj. proces oznaczony kodem R12⁴⁷. Udział masy odpadów, dla których wskazano jako sposób zagospodarowania proces R12 w łącznej masie odebranych i zebranych odpadów komunalnych wynosił odpowiednio: 71,2% (217 930,803 ton) w 2017 r. oraz 71,9% (228 622,913 ton) w 2018 r. Natomiast w przypadku odpadów z tworzyw sztucznych wskaźniki te kształtowały się na poziomie 75,5% (256,73 ton) w 2017 r. oraz 53,4% (561,224 ton) w 2018 r.

Biorąc pod uwagę powyższe informacje należy uznać, że obowiązujący system sprawozdawczy w zakresie odpadów komunalnych uniemożliwił ustalenia wprost

⁴³ Co stanowiło 0,3% całego strumienia pierwotnego odpadów, obejmującego w 2018 r. również dane dot. odpadów, zebranych w punktach skupu.

⁴⁴ W tym składowanie 0,4%.

⁴⁵ Odpowiednio poprzez: magazynowanie 94,032 Mg; brak informacji (zbieranie) 50,408 Mg.

⁴⁶ W tym składowanie 4,42 Mg (0%).

⁴⁷ Wymiana odpadów w celu poddania ich któremukolwiek z procesów wymienionych w pozycji R1-R11.

ilości wytworzonych odpadów z tworzyw sztucznych oraz zidentyfikowania pełnego i ostatecznego sposobu zagospodarowania tych odpadów, ponieważ: [1] w sprawozdaniach nie dokonuje się ustalenia (szacunkowego) całkowitej ilości wytworzonych odpadów z tworzyw sztucznych, a dane sprawozdawcze w tym zakresie dotyczą jedynie selektywnie odebranych i zebranych odpadów, co nie uwzględnia ilości tych odpadów znajdujących się w odpadach zmieszanych, [2] brak jest szczegółowych danych o rezultatach procesów przetwarzania odpadów w instalacjach, wskazujących jakie ilości odpadów materiałowych (papier, metal, szkło, tworzywa sztuczne) zostały ostatecznie wytworzone wtórnie (wysortowane m.in. z odpadów zmieszanych) po zakończeniu tych procesów oraz pełnych⁴⁸ danych dotyczących dalszego (ostatecznego) sposobu zagospodarowania tych odpadów.

W celu ustalenia szacunkowego wpływu operacji w instalacjach przetwarzania odpadów na wzrost wielkości strumienia odpadów materiałowych (papier i tektura, metal, szkło i tworzywa sztuczne) odebranych i zebranych z terenu Miasta Wrocławia, w toku kontroli NIK dokonano kalkulacji, wykorzystując do tego celu dane przedstawione w cz. Va sprawozdania za 2017 r. oraz w cz. VIIIa sprawozdania za 2018 r.⁴⁹ Dzięki temu w przeprowadzonej kalkulacji uwzględniono ilości dodatkowo „wysortowanych” odpadów materiałowych, które następnie poddano procesom przygotowania do ponownego użycia lub recyklingu. W rezultacie przeprowadzonych operacji obliczono ilości wtórnie wytworzonych odpadów materiałowych w tej części, która zwiększyła masę pierwotnie odebranych i zebranych (w sposób selektywny) odpadów przeznaczonych do przygotowania do ponownego użycia lub recyklingu⁵⁰. Dane te – w dalszej części analizy – będą podstawą do ustalenia wskaźnika skuteczności procesów przetwarzania odpadów w instalacjach. Skalkulowano, że w wyniku procesów przetwarzania w instalacjach wtórnie wytworzono „dodatkowe” masy odpadów materiałowych w następujących ilościach⁵¹: metal (kody: 15 01 04, 19 12 02, 20 01 40): 1 827,05 ton w 2017 r. oraz 1 966,376 ton w 2018 r., tworzywa sztuczne (kody: 15 01 02, 19 12 04, 20 01 39): 4 839,718 ton w 2017 r. oraz 6 425,956 ton w 2018 r. Ilość odpadów o kodach 20 03 01, 20 01 99 i 15 01 06 pomniejszono o ilości wysortowanych z nich odpadów materiałowych (papier i tektura, metal, szkło, tworzywa sztuczne).

Następnie powyższe dane uwzględniono w sposobach zagospodarowania poszczególnych frakcji odpadów. Przyjęto założenie, że jeżeli masa danego rodzaju odpadów materiałowych przygotowanych do ponownego użycia lub recyklingu (wskazana w cz. Va sprawozdania za 2017 r. oraz w cz. VIIIa sprawozdania za 2018 r.) jest wyższa niż masa tych odpadów zebranych pierwotnie, dla których wskazano jako sposób zagospodarowania procesy R2-R9 (w częściach IIa,c oraz III sprawozdania za 2017 r. oraz w cz. IIIa,b, Vb, VIb sprawozdania za 2018 r.), to źródłem zwiększenia powyższych ilości w pierwszej kolejności są odpady pierwotnie odebrane i zebrane (w sposób selektywny), dla których wskazano jako zagospodarowanie inne procesy odzysku, a dopiero następnie odpady zmieszane

⁴⁸ Dane wskazane w cz. Va sprawozdania za 2017 r. oraz w cz. VIIIa sprawozdania za 2018 r. (Informacja o masie odpadów papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła przygotowanych do ponownego użycia i poddanych recyklingowi z odpadów odebranych i zebranych z terenu Miasta Wrocławia w danym okresie sprawozdawczym) tylko częściowo uwzględniają dodatkowo „wysortowane” (w odpowiednich instalacjach) odpady materiałowe, tj. w tej części, w której odpady te zostały przekazane do przygotowania do ponownego użycia lub recyklingu.

⁴⁹ Sporządzona przez NIK, na potrzeby kontroli kalkulacja uwzględniała porównywalne dane (z wyłączeniem odpadów budowlanych i rozbiórkowych) ze sprawozdań za lata 2017 – 2018 w zakresie: strumieni pierwotnych odpadów komunalnych, strumieni wtórnych odpadów komunalnych, sposobu zagospodarowania odpadów komunalnych, wskaźników dotyczących gospodarowania odpadami komunalnymi oraz morfologii odpadów komunalnych, rodzaju i masy odebranych odpadów komunalnych.

⁵⁰ Stąd też dane wykazane w niektórych pozycjach w cz. Va sprawozdania za 2017 r. oraz w cz. VIIIa sprawozdania za 2018 r. o masie odpadów przygotowanych do ponownego użycia lub recyklingu mogą przewyższać masę odebranych i zebranych odpadów danego rodzaju.

⁵¹ Nie wytworzono masy odpadów materiałowych papieru i tektury (kod 15 01 01, 19 12 01, 20 01 01) oraz szkła (kody: 15 01 07, 19 12 05, 20 01 02).

(20 03 01), zmieszane odpady opakowaniowe (15 01 06) i inne frakcje zbierane selektywnie (20 01 99). Sposób zagospodarowania odebranych i zebranych odpadów komunalnych wg danych zawartych w sprawozdaniach z uwzględnieniem odpadów wytworzonych „wtórnice” w części, w której poddano je recyklingowi lub przygotowaniu do ponownego użycia przedstawiał się następująco: wszystkie strumienie odpadów w 2017 r. 60,1% odpadów poddano innym procesom odzysku, 20,6% innym procesom unieszkodliwiania (w tym składowanie), 19,3% recyklingowi, a w 2018 r. odpowiednio: 65,2%, 15,1%, 19,6% i 0,1% (magazynowanie). Tworzywa sztuczne w 2017 r. poddawano w 95,4% recyklingowi, w 3,7% innym procesom odzysku, a w 0,9% magazynowaniu, gdy w 2018 r. odpowiednio 95,8%, 4,1%, 0,1%. Dane w zakresie odpadów z tworzyw sztucznych odnoszą się jedynie do ilości odpadów zebranych w sposób selektywny (strumień pierwotny), po uwzględnieniu odpadów wytworzonych wtórnice w instalacjach (strumień wtórny), ale tylko w tej części, w jakiej odpady te poddano procesom przygotowania do ponownego użycia lub recyklingu. Nie uwzględniają one poddanych innym niż recykling procesom zagospodarowania: ilości odpadów z tworzyw sztucznych, które zawarte były w odpadach zmieszanych oraz ilości odpadów materiałowych, które zostały wtórnice wytworzone w instalacjach. Tym samym wskaźniki dla tworzyw sztucznych, wynikające z prezentowanych danych nie stanowią wiarygodnych informacji o faktycznym sposobie zagospodarowania wszystkich wytworzonych odpadów tego rodzaju.

Aby dokonać oceny skuteczności postępowania z tymi odpadami, wykonano kalkulacje pozwalające na oszacowanie ilości wytworzonych odpadów materiałowych (odrębnice dla papieru i tektury, metalu, szkła oraz tworzyw sztucznych) i sposobów ich zagospodarowania, a także dokonano obliczeń w zakresie ilości wytworzonych odpadów komunalnych przypadających na jednego mieszkańca Miasta Wrocławia (w tym również w podziale na poszczególne odpady materiałowe) i skuteczności prowadzonych procesów przetwarzania w instalacjach w odniesieniu do strumienia odpadów zmieszanych. W wyniku tych kalkulacji ustalono, że:

- a) ilość odpadów komunalnych przypadająca na jednego mieszkańca Miasta Wrocławia zwiększyła się z 503 kg w 2017 r. do 522 kg w 2018 r., tj. o 3,8%, a wyłączając dane o ilości zebranych w 2018 r. odpadów w punktach skupu wzrost ten wyniósł 1,6% (do 511 kg w 2018 r.),
- b) ilość odpadów z tworzyw sztucznych przypadająca na jednego mieszkańca Miasta Wrocławia – obliczona na podstawie łączne masy odpadów odebranych i zebranych selektywnie (strumień pierwotny) oraz masy odpadów wytworzonych wtórnice w instalacjach (strumień wtórny), ale tylko w tej części, w jakiej odpady te poddano procesom przygotowania do ponownego użycia lub recyklingu – uległa zmianie: w latach 2017 było to 9 kg na mieszkańca Miasta Wrocławia, zaś w 2018 r - 13 kg (wzrost o 44,4%),
- c) ilość wytworzonych odpadów z tworzyw sztucznych oszacowano⁵² na 46 241,035 ton w 2017 r. oraz 48 068,702 ton w 2018 r.,
- d) ilość odpadów z tworzyw sztucznych przypadająca na jednego mieszkańca Miasta Wrocławia – uwzględniając oszacowaną masę wytworzonych odpadów – zwiększyła się z 76 kg w 2017 r. do 79 kg w 2018 r., tj. o 3,9%, a wyłączając dane o ilości zebranych w 2018 r. odpadów komunalnych w punktach skupu wzrost ten wyniósł 2,6% (do 78 kg w 2018 r.),

⁵² Tzw. strumień teoretyczny wytworzonych odpadów materiałowych obliczono na podstawie łącznej ilości odebranych i zebranych odpadów komunalnych, wykazanej odpowiednio w sprawozdaniach rocznych o odpadach komunalnych za 2017 r. i 2018 r., z uwzględnieniem danych o składzie morfologicznym odpadów komunalnych, które przedstawiono w Krajowym planie gospodarki odpadami 2022 (M.P. z 2016 r., poz. 784) oraz proporcjonalnie do udziału liczby ludności w poszczególnych typach jednostek (miasta powyżej 50 tys. mieszkańców, miasta poniżej 50 tys. mieszkańców oraz wsie) w łącznej liczbie ludności Miasta Wrocławia.

- e) skuteczność selektywnej zbiórki odpadów z tworzyw sztucznych⁵³ wyniosła 0,7% w 2017 r. oraz 2,2% w 2018 r., a biorąc pod uwagę dane z 2018 r. jej poziom był wyższy dla metalu (4,7%), szkła (46,9%), papieru i tektury (45%),
- f) skuteczność instalacji w „wysortowywaniu” odpadów z tworzyw sztucznych (m.in. z odpadów zmieszanych)⁵⁴ wyniosła 10,9% w 2017 r. oraz 14,0% w 2018 r., a biorąc pod uwagę dane z 2018 r. poziom ten był wyższy dla metalu (24,2%), lecz niższy dla papieru i tektury (5,0%), szkła (1,2%),
- g) udział masy odpadów z tworzyw sztucznych poddanych poszczególnym sposobom zagospodarowania w łącznej masie wytworzonych odpadów tego rodzaju oszacowano w następujących proporcjach:
- recykling (i przygotowanie do ponownego użycia)⁵⁵: 11,1% w 2017 r. oraz 15,5% w 2018 r.,
 - magazynowanie⁵⁶: 0,1% w 2017 r. oraz 0% w 2018 r.,
 - składowanie⁵⁷: 2,4% w 2017 r. oraz 0,4% w 2018 r.,
 - inne procesy (ostateczne zagospodarowanie nie jest znane)⁵⁸: 86,4% w 2017 r. oraz 84,1% w 2018 r.
- h) biorąc pod uwagę dane za 2018 r. (uwzględniając składowanie w kategorii inne procesy odzysku i unieszkodliwiania) skuteczność zagospodarowania odpadów z tworzyw sztucznych poprzez recykling była najniższa (15,5%) spośród wszystkich analizowanych odpadów materiałowych⁵⁹.

W okresie objętym kontrolą zdecydowana większość odpadów z tworzyw sztucznych (84,5%) została zagospodarowana w sposób najmniej pożądanym. Z kolei do najbardziej pożądanego recyklingu (i przygotowania do ponownego użycia) przekazano nieco ponad 15% całości wytworzonych odpadów plastikowych. Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę, że sposób postępowania z odpadami

⁵³ Obliczona jako relacja odebranych i zebranych w danym roku odpadów z tworzyw sztucznych do oszacowanej ilości wytworzonych odpadów materiałowych.

⁵⁴ Obliczona jako relacja ilości odpadów wytworzonych w instalacjach, w części, w jakiej odpady te poddano procesom przygotowania do ponownego użycia lub recyklingu (strumień wtórny) do oszacowanej ilości wytworzonych odpadów materiałowych.

⁵⁵ Dane wskazane w cz. Va sprawozdania za 2017 r. lub w cz. VIIIa sprawozdania za 2018 r.

⁵⁶ Dane wskazane w cz. IId i IIIa – tylko w przypadku kontroli w gminach sprawozdania za 2017 r. lub w częściach IV, Vc, VIc sprawozdania za 2018 r.

⁵⁷ Poziom składowania poszczególnych frakcji odpadów materiałowych oszacowano łącznie na podstawie: [1] ilości odpadów materiałowych poddanych składowaniu, wskazanych w cz. IIa, IIc i III sprawozdania za 2017 r. lub w cz. IIIa, IIIb, Vb i VIb sprawozdania za 2018 r., którym przyporządkowano kody procesu zagospodarowania D1 i D5, [2] sumarycznej masy: odpadów zmieszanych (20 03 01) wprost przeznaczonych do składowania (cz. IIa, IIc i III sprawozdania za 2017 r. lub cz. IIIa, IIIb, Vb i VIb sprawozdania za 2018 r. – kod procesu zagospodarowania D1 i D5) oraz masy odpadów, powstałych po sortowaniu zmieszanych (niesegregowanych) odpadów komunalnych odebranych, przekazanych do składowania (cz. IV sprawozdania za 2017 r. lub cz. VIb sprawozdania za 2018 r.), z uwzględnieniem (w odniesieniu do ww. sumarycznej masy) danych o składzie morfologicznym odpadów komunalnych, które przedstawiono w Krajowym planie gospodarki odpadami 2022 oraz proporcjonalnie do udziału liczby ludności w poszczególnych typach jednostek (miasta powyżej 50 tys. mieszkańców, miasta poniżej 50 tys. mieszkańców oraz wsie) w łącznej liczbie ludności Miasta Wrocławia, [3] danych o masie odpadów, powstałych po sortowaniu odpadów selektywnie odebranych, przekazanych do składowania (cz. IV sprawozdania za 2017 r. lub cz. VIIa sprawozdania za 2018 r.), z uwzględnieniem udziału poszczególnych frakcji odpadów materiałowych w łącznej ilości odpadów gromadzonych w sposób selektywny. Zmiany w oszacowanym poziomie składowania pomiędzy 2017 r. i 2018 r. związane były przede wszystkim ze zmianą sposobu sporządzania sprawozdań w zakresie wykazywania pozostałości z sortowania i mech.-biol. przetwarzania przeznaczonych do składowania. W 2017 r. pozycja ta obejmowała odpady o kodzie 19 12 12, a w 2018 r. uwzględniano w niej dodatkowo odpady o kodach: 19 12 01, 12 12 07, 12 12 08, 19 05 03, 19 05 99, 19 06 04. Należy przy tym wskazać, że przyjęty w analizie poziom składowania poszczególnych frakcji odpadów materiałowych jest poziomem szacunkowym, który w przybliżony sposób opisuje stan faktyczny. Niezależnie jednak od stopnia, w jakim ten szacunek zbliża się do rzeczywistości, to nie ma to decydującego wpływu na wynik analiz przeprowadzonych przez NIK. Ewentualne różnice w poziomie oszacowania dla tej kategorii znajdują bowiem ostateczne odzwierciedlenie odpowiednio w zmniejszeniu lub zwiększeniu poziomu określonego dla innych procesów, który finalnie również wskazuje na zagospodarowanie odpadów poprzez ich składowanie (co omówiono w kolejnym przypisie dolnym).

⁵⁸ Dane dotyczące innych procesów stanowią kategorię wynikową, która obliczona została jako różnica pomiędzy całością i pozostałymi sposobami zagospodarowania. W praktyce należy przyjąć, że ostateczne zagospodarowanie odpadów materiałowych – w części oszacowanej przy tej kategorii – jest nieznane. Uwzględniając jednak, że poza recyklingiem i przygotowaniem do ponownego użycia, przekształcaniem termicznym oraz magazynowaniem (których poziomy wynikają do sprawozdań rocznych o odpadach komunalnych) faktyczne możliwości zagospodarowania tych odpadów są ograniczone do przekazania ich do składowania. Dlatego też w końcowych wynikach analizy (pkt h) założono, że zarówno oszacowany poziom składowania odpadów materiałowych, jak i poziom obliczony dla innych procesów, łącznie wskazują na składowanie, jako najbardziej prawdopodobny sposób zagospodarowania tych odpadów.

⁵⁹ Papier i tektura 38,7%, metal 27,7%, szkło 19,1%.

z tworzyw sztucznych powinien w możliwie najpełniejszym stopniu urzeczywistniać hierarchię wyrażoną w art. 17 *ustawy o odpadach*.

(akta kontroli str.213-281)

1.8 W latach 2017 – 2019 łączne koszty obsługi systemu gospodarki odpadami wyniosły⁶⁰: 193 988 392,71 zł⁶¹, 196 176 163,87 zł⁶², 199 215 742,09 zł i przewyższały dochody Miasta Wrocławia z opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi, które wyniosły odpowiednio: 184 919 454,16 zł, 192 640 424,28 zł, 194 424 583,71 zł.

(akta kontroli str.158-174)

Zdaniem Prezydenta trudności i bariery w poprawie zagospodarowania odpadów z tworzyw sztucznych, w tym w osiągnięciu wyższej skuteczności selektywnej zbiórki odpadów i wyższych poziomów recyklingu, wynikały z:

- ciągle niewystarczającej świadomości mieszkańców w zakresie prawidłowej segregacji odpadów i w związku z tym zanieczyszczenia odpadów segregowanych u źródła,
- niewystarczającej ilości instalacji do recyklingu odpadów tworzyw sztucznych,
- coraz większych kosztów recyklingu odpadów komunalnych, spowodowanych zwiększeniem kosztów funkcjonowania instalacji w związku z wprowadzeniem nowych wymagań dla przedsiębiorców w zakresie opracowania operatów ppoż, instalacji monitoringu wizyjnego miejsc magazynowania odpadów, wnoszenia zabezpieczenia roszczeń, zwiększenia opłat za składowanie odpadów, obsługi BDO,
- braku regulacji prawnych w zakresie systemu kaucyjnego opakowań,
- braku stabilnego prawa dotyczącego gospodarowania odpadami,
- braku rozszerzonej odpowiedzialności producentów opakowań.

(akta kontroli str.178-187)

Stwierdzona
nieprawidłowość

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

Zgodnie z *Planem inwestycyjnym*, stanowiącym załącznik do WPGO, Urząd w latach 2016 – 2020, był zobowiązany zrealizować m.in.: [1] budowę stacji demontażu odpadów wielkobarytowych we Wrocławiu (planowany okres realizacji: 2018 r.); [2] rozbudowę instalacji do przetwarzania selektywnie zebranych odpadów komunalnych, przy ul. Janowskiej 51 we Wrocławiu (planowany okres realizacji: 2020 r.) [3] budowę sortowni odpadów komunalnych w celu wydzielenia frakcji do recyklingu wraz z produkcją RDF (planowany okres realizacji: 2020 r.).

Powyższe inwestycje nie zostały zrealizowane, a w projekcie budżetu a następnie w budżecie Miasta na 2020 r. nie przewidziano wydatków na ten cel.

Prezydent wyjaśnił: [ad.1] (...) *budowa (...) nie była inwestycją priorytetową, (...) wpisanie inwestycji do planu inwestycyjnego nie zobowiązywało jednostek do obligatoryjnego ich realizowania, gdyż plan wykazuje potrzeby określonych obszarów (...) przedmiotowa inwestycja należy do potrzebnych elementów infrastruktury komunalnej we Wrocławiu, lecz dotychczas nie została zrealizowana (...)* [ad.2] *rozbudowa jest w trakcie realizacji, gdyż opracowano koncepcję technologiczną (w październiku 2019 r.), zlecono opracowanie i wykonano Raport o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko (załącznik do wniosku o wydanie*

⁶⁰ Dane wykazane za lata 2017-2019 dotyczą wykonania planu wydatków na pokrycie kosztów funkcjonowania systemu gospodarowania odpadami komunalnymi zgodnie z załącznikiem pn. Wykonanie planu dochodów z opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi i wykonanie planu wydatków na pokrycie kosztów funkcjonowania systemu gospodarowania odpadami komunalnymi, ujętym w sprawozdaniach z wykonania budżetu Miasta Wrocławia.

⁶¹ W 2017 r. średni koszt 1 ton odpadów odebranych i zagospodarowanych wyniósł 633,66 zł.

⁶² W 2018 r. średni koszt 1 ton odpadów odebranych i zagospodarowanych wyniósł 609,38 zł.

decyzji środowiskowej), podjęto działania do złożenia wniosku o wydanie odpowiednich zezwoleń; [ad.3] pod koniec 2019 r. zlecono sporządzenie opracowania pn.: *System gospodarki odpadami komunalnymi w Województwie Dolnośląskim*, w którym weryfikowano potrzeby województwa, ze szczególnym uwzględnieniem Miasta Wrocławia, pod kątem: analizy możliwości zagospodarowania odpadów komunalnych przy pomocy ewentualnych instalacji obejmujących swoim zasięgiem więcej niż jedną gminę; zmian stanu prawnego, tj. ustawy o odpadach, ustawy o utrzymaniu czystości; wprowadzenia we Wrocławiu gospodarki o obiegu zamkniętym. Wobec inwestycji wskazanych w WPGO Planie inwestycyjnym Prezydent podkreślił, że (...) *wpisanie inwestycji do planu inwestycyjnego nie zobowiązywało jednostek do obligatoryjnego ich realizowania, gdyż plan wykazuje potrzeby określonych obszarów.(...) inwestycje należą do potrzebnych elementów infrastruktury komunalnej we Wrocławiu, lecz dotychczas nie zostały zrealizowane oraz nieuwzględnione w budżecie (...).*

NIK wskazuje, że budowa, rozbudowa lub modernizacja instalacji służących do zagospodarowania odpadów komunalnych, zgodnie ze wskazanym *Planem inwestycyjnym*, będącym integralną częścią WPGO⁶³, stanowią niezwykle ważny element w katalogu działań na rzecz realizacji zadań zmierzających do tworzenia zintegrowanej gospodarki odpadami w województwie dolnośląskim w sposób, który gwarantuje ochronę środowiska oraz uwzględnia obecne i przyszłe możliwości, a także uwarunkowania ekonomiczne oraz poziom technologiczny istniejącej infrastruktury.

(akta kontroli str.95-101,158-174,282)

OCENA CZĄSTKOWA

Prezydent zapewnił sporządzenie Sprawozdań z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi za lata 2017 – 2018 i przekazał je w wymaganych terminach do instytucji⁶⁴ określonych *ustawą o utrzymaniu czystości*. Sprawozdania sporządzone były prawidłowo pod względem rachunkowym i umożliwiały określenie ilości odebranych, zebranych i wytworzonych (wysortowanych) odpadów komunalnych, także w podziale na frakcje: papier, metal, szkło, tworzywa sztuczne. Jednak obowiązujący format sprawozdań, uniemożliwił określenia pełnych⁶⁵ danych dotyczących dalszego (ostatecznego) sposobu zagospodarowania odpadów, a sposób zagospodarowania analizowanych frakcji odpadów (papier i tektura, metale, szkło, tworzywa sztuczne) nie korespondował z zasadami określonymi w art. 17 *ustawy o odpadach*.

Prezydent Miasta Wrocławia sporządzał corocznie, wymaganą przepisami *ustawy o utrzymaniu czystości*, analizę stan gospodarki odpadami.

Urząd wykonywał, w tym za pośrednictwem spółki komunalnej Ekosystem sp. z o.o., zadania wynikające z: KPZPO, WPGO, Programu ochrony środowiska, z tym zastrzeżeniem, że nie zrealizował żadnej z inwestycji przewidzianych do realizacji w *Planie Inwestycyjnym*, stanowiącym załącznik do WPGO. W latach 2017 – 2018 określone w *Rozporządzeniu* wskaźniki poziomu recyklingu zostały osiągnięte.

⁶³ W stanie prawnym obowiązującym do 6 września 2019 r., zgodnie z postanowieniami art.38 ust.4 *ustawy o odpadach*, uchwała w sprawie wykonania wojewódzkiego planu gospodarki odpadami (którą podjął Sejmik Województwa Dolnośląskiego uchwałą Nr XLIII/1451/17 z dnia 21 grudnia 2017 r.), była aktem prawa miejscowego.

⁶⁴ Sprawozdania przekazywane były do: Marszałka Województwa Dolnośląskiego i do Inspektora Ochrony Środowiska.

⁶⁵ Dane wskazywane w cz. Va sprawozdania za 2017 r. oraz w cz. VIIIa sprawozdania za 2018 r. (Informacja o masie odpadów papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła przygotowanych do ponownego użycia i poddanych recyklingowi z odpadów odebranych i zebranych z terenu Gminy w danym okresie sprawozdawczym) tylko częściowo uwzględniają dodatkowo „wysortowane” (w odpowiednich instalacjach) odpady materiałowe, tj. w tej części, w której odpady te zostały przekazane do przygotowania do ponownego użycia lub recyklingu.

2. Działania informacyjne oraz zachęcające do ograniczenia wytwarzania odpadów z tworzyw sztucznych.

Opis stanu faktycznego

2.1 W latach 2017-2019 Urząd prowadził następujące działania edukacyjno-informacyjne w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi: [1] *Wrocław Nie Mamuje*, kampania informacyjna rozpoczęta 23 kwietnia 2019 r., w wyniku której powstała strona internetowa⁶⁶, na której zlokalizowano miejsca, w których można oddać żywność, książki, odzież, zabawki⁶⁷. Działania edukacyjne prowadzono podczas wydarzeń miejskich, poprzez prelekcje, wykłady, warsztaty ekologiczne⁶⁸; [2] *Zrównoważony rozwój we Wrocławiu – nasza wspólna sprawa*, program edukacyjny prowadzony od lutego 2018 r., skierowany do wrocławskich placówek oświatowych, przygotowany na podstawie tematyki zgodnej z Zielonym Kalendarzem Edukacyjnym. W ramach programu do wrocławskich placówek skierowano przygotowane prezentacje multimedialne oraz materiały, stanowiące gotowe kompendium wiedzy dla nauczycieli. W programie uczestniczyło 54 561 uczniów i przedszkolaków z 196 szkół i 124 przedszkoli; [3] *Wrocławskie Dni Recyklingu*, roczna akcja edukacyjną skierowana do uczniów wrocławskich szkół. W latach 2017 i 2018⁶⁹ głównymi elementami programu były: gra miejska, warsztaty ekologiczne dla uczniów, animowany film edukacyjny⁷⁰. W 2019 r. ogłoszono konkurs na przygotowanie kampanii ekologicznej o tematyce związanej z selektywną zbiórką odpadów. Ponadto zorganizowano piknik naukowy o tematyce ekologicznej (z licznymi warsztatami ekologicznymi), w którym uczestniczyło łącznie 657 osób; [4] *Nie wyrzucaj – Wrocław się dzieli*, funkcjonująca od 2015 r. baza internetowa zawierająca listę instytucji, organizacji i stowarzyszeń, które zajmują się zbieraniem rzeczy używanych dla potrzebujących⁷¹ wraz z informacjami dla mieszkańców, w jaki sposób należy postępować, aby zmniejszyć ilość powstających odpadów⁷²; [5] program udostępniania kompostowników⁷³ (realizowany od 2012 r.) mieszkańcom, placówkom oświatowym, w ramach którego przekazano 227 szt. w 2017 r., 169 w 2018 r., 303 w 2019 r.

Ponadto w latach 2017-2019 zadania informacyjno-edukacyjne, były realizowane również przez spółkę Ekosystem i dotyczyły:

- informowania o zasadach gospodarowania odpadami poprzez: dystrybucję ulotek; książeczki dla dzieci; plakaty; ekoporadniki; publikację w prasie artykułów; emisje spotów we wrocławskich rozgłośniach radiowych; strony internetowe spółki; przestrzeń reklamową udostępnioną przez Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacyjne sp. z o.o. we Wrocławiu; dystrybucję materiałów informacyjnych i gadżetów
- prowadzenia działań informacyjnych i edukacyjnych w trakcie imprez, organizowanych na terenie Wrocławia poprzez organizowanie warsztatów, punktów zbiórki odpadów wielkogabarytowych, spotkań z użytkownikami ogrodów działkowych lub wrocławskimi seniorami;
- organizacji Dni Otwartych PSZOK, w których uczestniczyło ok. 1200 osób;
- przeprowadzenia warsztatów na terenie przedszkoli oraz szkół, w których łącznie wzięło udział ponad 23 000 dzieci w wieku szkolnym i wczesnoszkolnym.

⁶⁶ <https://www.wroclaw.pl/srodowisko/wroclaw-nie-mamuje>

⁶⁷ Jak i miejsca, w których zorganizowano tak zwane *pchle targi*.

⁶⁸ Dodatkowo zorganizowano wśród pracowników Urzędu Miejskiego Wrocławia zbiórkę elektroodpadów.

⁶⁹ W programach uczestniczyło około 500 uczniów.

⁷⁰ Wyświetlany w środkach masowego transportu we Wrocławiu.

⁷¹ <https://www.wroclaw.pl/srodowisko/nie-wyrzucaj-wroclaw-sie-dzieli>

⁷² <https://www.wroclaw.pl/zapobieganie-powstawaniu-odpadow-2>

⁷³ Średni koszt zakupu kompostownika w latach 2017-2019 to 282,37 zł. Kompostownik o pojemności 720l, który pozwalał na przetworzenie do 1270 kg odpadów biodegradowalnych rocznie.

(akta kontroli str. 9-11,147-154,178-187)

2.2 Wydatki poniesione z tytułu edukacji ekologicznej w zakresie prawidłowego postępowania z odpadami komunalnymi w latach 2017 – 2019 kształtowały się następująco: 630 814,88 zł w 2017 r.; 355 549,04 zł w 2018 r.; 534 011,73 zł w 2019 r., z których: Ekosystem sp. z o.o.⁷⁴ wydatkował odpowiednio: 514 532,88 zł, 189 701,04 zł, 193 301,73 zł; Wydział Środowiska i Rolnictwa Urzędu Miejskiego: 24.910,00 zł, 25.006,00 zł, 25.000,00 zł⁷⁵, Biuro Ochrony Przyrody i Klimatu Urzędu Miejskiego: 91.372,00 zł, 140.842,00 zł, 315.710,00 zł⁷⁶. Łącznie koszty edukacji ekologicznej w tym zakresie stanowiły odpowiednio: 0,3%, 0,2%, 0,3% dochodów gminy z tytułu opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi.

W 2018 r. nastąpił wzrost zebranych i odebranych odpadów z tworzyw sztucznych o 72,7% przy wzroście o 3,8% zebranych i odebranych odpadów komunalnych ogółem. Na jednego mieszkańca przypadało 9 kg zebranych odpadów z tworzyw sztucznych w 2017 r., a w 2018 r. 13 kg. Zatem wzrost ilości zebranych odpadów z tworzyw sztucznych w 2018 r. w stosunku do roku poprzedniego, w przeliczeniu na jednego mieszkańca, wyniósł 44,4 %.

(akta kontroli str.178-183,213-281)

2.3. Prezydent podjął działania zmierzające do ograniczania używania wyrobów z plastiku zarówno w Urzędzie Miejskim Wrocławia, jego jednostkach organizacyjnych a także na imprezach organizowanych przez Miasto Wrocław⁷⁷. Zakres przewidzianych do realizacji zadań obejmował: zaprzestanie używania plastikowych toreb, opakowań, reklamówek, jednorazowych talerzy, sztućców, kubeczków, bidonów, plastikowych słomek i mieszadełek do napojów – oraz zastępowanie ich wielorazowymi odpowiednikami lub odpowiednikami wykonanymi z ekologicznych materiałów (zawarto umowę na dostawę ekologicznych artykułów cateringowych jednorazowego użytku); promowanie spożywania wody z kranu i wyposażenie sekretariatów w szklane dzbanki na wodę (zawarto umowę na dzierżawę bezbutlowych dystrybutorów wody i zamontowano źródło wody pitnej na terenie ZOO), zakupiono dzbanki dla placówek oświaty); wykorzystanie w promocji miasta gadżetów i materiałów promocyjnych pochodzących/ lub podlegających procesowi recyklingu (zawarto umowę na dostawę papieru kseru oznaczonego znakiem ekologicznym).

(akta kontroli str.9-11,147-154,178-187)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

CENA CZĄSTKOWA

Przeprowadzone działania informacyjne i edukacyjne, w zakresie postępowania z odpadami komunalnymi, których celem była m.in. prawidłowa segregacja odpadów komunalnych, w tym odpadów z tworzyw sztucznych, mogły spowodować, że w 2018 r. przyrost zebranych odpadów z tworzyw sztucznych (44,4%) był większy niż przyrost zebranych odpadów komunalnych ogółem (3,8%). Powyższe może świadczyć o tym, iż przeprowadzone działania informacyjne i edukacyjne przyniosły pozytywny efekt.

⁷⁴ Koszty odnoszą się do edukacji ekologicznej w zakresie zarówno zapobiegania powstawaniu jak i selektywnej zbiórki odpadów komunalnych i są kosztami działań edukacji ekologicznej realizowanych przez Spółkę Ekosystem sp. z o.o. z własnego budżetu.

⁷⁵ Jedynie jako koszty edukacji ekologicznej w zakresie selektywnej zbiórki odpadów komunalnych.

⁷⁶ W tym odpowiednio koszty edukacji ekologicznej w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów komunalnych: odpowiednio 5.000 zł, 7550 zł, 175960 zł.

⁷⁷ Zarządzeniem Prezydenta Wrocławia nr 1156/19 z dnia 17 czerwca 2019 r.

IV. Wnioski

Wnioski

W związku ze stwierdzoną nieprawidłowością, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, wnosi o podjęcie działań zmierzających do realizacji zadań inwestycyjnych określonych dla Gminy Wrocław w *Planie Inwestycyjnym* - załączniku do WPGO.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK we Wrocławiu. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Wrocław, maja 2020 r.

Kontrolerzy
Paweł Potemski
główny specjalista kontroli
państwowej

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura we Wrocławiu
Dyrektor
Radosław Kujawiński

.....
podpis

.....
podpis

Natalia Gonet
inspektor kontroli państwowej

.....
podpis